

Wass Albert

Nem vagy egyedül a földön

Jól figyelj most ide, mert ez nagyon fontos: nem vagy egyedül a földön. Nem tudom eléggé hangsúlyozni: nem vagy egyedül. Sajnos, rajtad kívül még sok millió ember él. Nem tudom pontosan mennyi, de nagyon sok.

Valamennyi embernek ugyanaz a célja, mint Neked: emberi módon akar élni. Békét és nyugalmat akar. Otthont, vagyis egy szemétdombot, melyen ő a kakas, aki kukorékol.

Azonban több a kakas, mint a szemétdomb. És így egymás között meg kell osztátok a dombot és a kukorékolást.

A legtöbb baj közöttetek ebből származik. Mert minden ember körül van egy láthatatlan bűvös kör: az egyéniség köre. Egyiknél kisebb, másiknál nagyobb, de ne hidd, hogy bárkinél is hiányozhatik. És minden kör három részre oszlik, mivel minden ember három részből áll: egy remetéből, egy despotából és egy művészből.

Az emberi társadalom világa ezeknek a láthatatlan köröknek a hihetetlen összezsúfolását hozta létre. A körök mindenütt érintkeznek, összeütköznek, sőt metszik egymást.

Ügyelj a körülötted élők köreire! Ha lehet, helyezd el úgy köztük a magadét, hogy mások köreit ne érintsd általa. Az összekoccanó körök nyomán mérges váladék keletkezik, a veszekedés. Könnyen haraggá gyűl és gyűlöletté fekélyesedik. A zsúfolt együttélés fertőző baktériumokat termel.

Ha helyszűke miatt nem áll módodban elkerülni az összekoccanást, a Téged szorító körök despota-cikkébe behatolhatsz. Legtöbb embernél ez amúgy is túlságosan nagy helyet foglal el ahhoz képest, hogy elfogadta a civilizáció kényelmeit. (Ilyen úri ösztönökhöz ugyanis csak annak lehet joga, aki úgy él mint a medve, vagy mint az ősember. Maga szerzi meg azt, amire szüksége van és a társadalmi élet gépezetének hasznáról lemond. Aki azonban elfogadta a kényelem játékszabályait, az egyéni szabadságának és despota-énjének úri mivoltáról önként lemondott, olyan mint a kutyává szelídült farkas.)

De senkinek művész-énjét ne bántsd! Apró kis bogarait: hogy szeret heverni ebéd után, cukorral eszi a vajás kenyeret, ébredés után szivarra gyújt az ágyban. Hogy szenvedélyei vannak. Hogy szeret korán kelni. Hogy nem szeret korán kelni. Hogy tízpercenként huzatot csinál, mert nincs elég levegője. Hogy ordít, ha mások huzatot csinálnak. Hogy szereti, ha dicsérik. Hogy nem szereti, ha dicsérik. És még ezer ilyesmi. Ezeket ne bántsd, ha nem okvetlenül szükséges. Ezek teszik kerekké az ember egyéniségét és éppen úgy szüksége van rájuk, mint a sóra.

Legjobban azonban minden emberben a remetét tiszteld. A magányosat, a tartózkodót, a szemérmeset. Minden egyéniség mélyén ez lappang valahol. Néha nagyon mélyen elrejtőzve a felületesség alá. De ott van. S akiben a remetét megbántod: ellenségeddé válik.

És még valamit jegyezz meg jól, mielőtt kukorékolni a szemétdombra kiállasz: előkelő csak az, aki nem szorul másokra. Tudnod kell, hogy itt nem olyan előkelőségre gondolok, amit ruha vagy hivatal jelent. Itt a belső előkelőségről van szó, az egyetlen igazi előkelőségről.

Ha tétlenül nézed, hogy más vágja föl szívességéből a fadat, vagy más ássa föl szívességéből a kertedet, mert úri tenyered munkával piszkítani átallod: előkelőséged egy-egy darabjáról önként lemondottál. Ha ezt teszed, halkabban kukorékolj és sokkal szerényebben. Teljes hanghoz csak annak van joga az emberi társadalom szemétdombján, aki nem adósa senkinek. Aki az élet megéléséhez nem fogad el könyöradományokat. Ezek az igazán előkelő emberek.

Tanulj tapintatot. A tapintat az együttélés diplomáciája. Ne nyiss ablakot arra, aki fázik, mert náthát kapsz a hidegtől, amit ezáltal benne magaddal szemben dermesztettél. Ha valakin valami csúnyát észlelsz, ne dicsérd azt szépnek, mert megsérted és megalázod ezzel. Ne nevezd „drágám”-nak, „édes”-emnek vagy „szívem”-nek azt, aki számodra se nem drága, se nem édes és akinek a szívedhez semmi köze sincsen. Tanuld meg, hogy a tapintatos ember mindég őszinte. Abban, amit mond és főleg abban, amiről hallgat.

Légy jól nevelt. Igyekezz hozzánevelni magadat az emberek közelségéhez. Csak a nevetlen emberről lehet tudni, hogy mikor van rossz kedve. Fegyelmezd magad. Senkit sem érdekel, hogy milyen hangulattal ébredtél föl reggel és egyedül csak a fogorvosodra tartozik, hogy fáj-e a fogad, vagy sem. Ha okvetlenül érzed, hogy kellemetlenségeket kell mondanod, mert jólneveltséged gyöngébb, mint hangulataid: bújj el valami félreeső helyre és írd le egy papírra mindazt, amit megmondanál. Tedd el, és másnap olvasd el megint. Egy hétig olvasd el minden nap és a hét végén olvasd föl barátaidnak is. Azok nevetni fognak rajta. Te pedig a szégyenkezés által emberré neveled magad.

Igyekezz kulturált lenni. A kultúra nem azt jelenti, hogy fogkeféd van és meg tudod indítani a gramofont. A kulturált ember látni és érezni tudja a szépet és a jót. Bennük és általuk fölülemelkedik állati mivoltán és valóban igyekszik azzá lenni, akit Isten a maga képére teremtett. A kulturált ember uralkodik önmaga fölött és úgy bánik indulataival, mint a házőrző kutyákkal: időnként elengedi őket, de csak a kerítésen belül és csakis olyankor, ha tolvaj kerülgeti kertjét.

Gondolj gyakran arra, hogy nem a társadalmi rendszerek teremtették az embert, hanem Isten. De azt se feledd el, hogy a társadalmi rendszereket nem Isten teremtette, hanem az emberek maguk. Részben uralmi ösztönökből, részben békétlenségéből. A civilizációt pedig kimondottan csak kényelemből és lustaságból. Városban élsz, hogy ne legyen sáros a lábad, ha esik az eső. Ne kelljen messzire gyalogolj, ha valamire szükséged van és ne magad főzzed az ebédedet. Tehát ne panaszkodj, ha elüt a villamos, vagy ha kozmás az étel, amit eléd tesz az, aki helyetted elkészítette.

Egyáltalában semmire se panaszkodj. A panaszkodó ember olyan, mint a rossz gyerek, aki megkíván egy játékot, és amikor megkapja, nincsen vele megelégedve. Előbb-utóbb a fenekére vernek.

Ha kifogásaid vannak az emberi közösség ellen: fordíts neki hátat. Vonulj föl a hegyek tejére, építs kunyhót magadnak, készítsd magad a lábbedidet, varrd magad a ruháidat. Ha az emberi társadalomtól semmit el nem fogadsz, szidhatod kedved szerint. De amíg veled született lustaságod előnyeit élvezzi, addig hátrányait is törd el szótlanul.

